

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 12CoP/64/2017
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6316207428
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 11. 2017
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jana Halušková
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2017:6316207428.2

Uznesenie

Krajský súd v Banskej Bystrici v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Haluškovej a členov senátu Mgr. Kataríny Katkovej a JUDr. Ing. Jána Gandžalu, PhD. vo veci starostlivosti o maloletého I. V., nar. XX. XX. XXXX, s trvalým pobytom V. XXX/X, XXX XX G. K. Z., zastúpeného kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny O., Y. XX, XXX XX O., dieťa matky Q. V., nar. XX. XX. XXXX, s trvalým pobytom V. XXX/X, XXX XX G. K. Z., toho času bytom S. XXXX/XXX, XXX XX F. a otca X. V., nar. XX. XX. XXXX, s trvalým pobytom V. XXX/X, XXX XX G. K. Z. a s prechodným pobytom B. XXXX/XX, XXX XX O., za účasti Okresnej prokuratúry Brezno, Boženy Němcovej 3, 977 31 Brezno, o návrhu navrhovateľky Q. S., nar. XX. XX. XXXX, s trvalým pobytom X. Q. XXXX/XX, XXX XX O., toho času bytom S. X/X, XXXX I., Y. Y., na zrušenie náhradnej osobnej starostlivosti, o odvolaní navrhovateľky proti uzneseniu Okresného súdu Brezno č. k. 8P/227/2016-8 zo dňa 25. 11. 2016 takto

rozhodol:

Uznesenie okresného súdu z ru š u j e a v e c m u v r a c i a n a ď a ľ š i e k o n a n i e a n o v é r o z h o d n u t i e .

o d ô v o d n e n i e :

1. Okresný súd Brezno (ďalej len „okresný súd“, alebo „súd prvej inštancie“) uznesením zo dňa 25. 11. 2016 vyhlásil, že nemá právomoc konať o návrhu na zrušenie náhradnej osobnej starostlivosti maloletého I. V., nar. XX. XX. XXXX (prvý výrok), konanie zastavil (druhý výrok) a rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania (tretí výrok).

Z dôvodov uznesenia vyplýva, že maloletý I. V. bol rozsudkom Okresného súdu Brezno č. k. 1P/52/2015-89 zo dňa 16. 03. 2016, právoplatným 06. 04. 2016, zverený do náhradnej osobnej starostlivosti navrhovateľky, v ktorej bol fakticky od októbra 2015. Súd prvej inštancie konanie zastavil z dôvodu nedostatku právomoci s poukazom na § 9, § 161 ods. 1 a 2 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) a bod 12, článok 1 ods. 1 písm. b), ods. 2, článok 2 ods. 7, 9, článok 8 ods. 1, článok 17 Nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003 z 27. 11. 2003 o právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností (ďalej len „Nariadenie“), nakoľko v čase začatia konania 31. 10. 2016 sa maloletý I. V. zdržiaval v Y., kde navštevoval základnú školu, na základe čoho ustálil, že maloletý má svoj obvyklý pobyt v Y. republike. Súd Slovenskej republiky nemá právomoc konať a rozhodnúť o návrhu, preto súd prvej inštancie vyhlásil, že nemá právomoc o návrhu na zrušenie náhradnej osobnej starostlivosti maloletého konať a z dôvodu existencie neodstrániteľnej prekážky konania, ktorou je nedostatok právomoci súdu, konanie zastavil.

O trovách konania súd prvej inštancie rozhodol v zmysle § 52 Civilného mimosporového poriadku (ďalej aj „CMP“).

2. Proti uzneseniu súdu prvej inštancie podala v zákonnej lehote odvolanie navrhovateľka. Namietla, že na posudzovanie právomoci súdu sa má okrem článku 8 ods. 1 Nariadenia vzťahovať aj jeho bod 12. Rozhodujúcim kritériom je kritérium najlepšieho záujmu dieťaťa, najmä kritérium blízkosti. Zdôraznila podstatnú väzbu maloletého k členskému štátu aj jeho štátnu príslušnosť. Podľa jej názoru najlepšiemu záujmu maloletého I. zodpovedá, aby vo veci rozhodoval súd Slovenskej republiky, kde maloletý vyrastal od veku X rokov. Navrhovateľka si maloletého zobrala do Y. dočasne po dohode s jeho matkou na dobu

cca pol roka, kým si matka neobstará bývanie, ktoré mala prisľúbené od obce. Len za tejto podmienky aj maloletý I. súhlasil, že bude bývať v Y.. Maloletý bol už v slovenskej škole slabým žiakom, čo sa pri nástupe do Y. školy s vyučovacím K. jazykom ešte zhoršilo. V škole je pasívny, majú s ním len problémy, nemá tam kamarátov, spolužiaci sa mu vysmieávajú a robia mu zle. Dieťa túži vrátiť sa na Slovensko aj za cenu, že pôjde do detského domova, ak nebudú vytvorené podmienky pre spolužitie s matkou. Situácia sa vyostruje, aj voči navrhovateľke je I. agresívny, odmieta sa učiť. Neustále ju viní z toho, že je v Y., čo nezvláda ani ona. O náhradnej osobnej starostlivosti rozhodoval slovenský súd. Maloletý I. je občanom SR a chce žiť na území SR, kde žijú aj jeho obidvaja rodičia. Je potrebné vypočutie maloletého I., čo by pred rakúskym súdom bolo prostredníctvom tlmočníka, čím vznikajú oprávnené pochybnosti na strane dieťaťa, že vyjadrenia dieťaťa budú verne zodpovedať jeho vôli. Vzrastá aj nedôvera maloletého voči súdu, ktorý by sa konal v jazyku, ktorému nerozumie. Ako prioritné kritérium blízkosti neobstojí. Navrhla, aby bolo uznesenie súdu prvej inštancie zrušené a vo veci konal a rozhodoval súd Slovenskej republiky.

3. Okresná prokuratúra Brezno sa vo vyjadrení k odvolaniu stotožnila s právnym záverom súdu prvej inštancie, ktorý v odôvodnení rozhodnutia uviedol skutočnosti, z ktorých vychádzal, citoval aplikované právne predpisy a vyvodil z nich jasný a presvedčivý právny záver. Nedostatok právomoci súdu je neodstrániteľným nedostatkom procesných podmienok. Navrhla, aby odvolací súd uznesenie okresného súdu ako vecne správne potvrdil.

Podaním z 08. 09. 2017 prokurátorka Okresnej prokuratúry Brezno uviedla, že sa nevie vyjadriť k tvrdeniu navrhovateľky o podstatnej väzbe maloletého k Slovenskej republike. V konaní, do ktorého prokurátor vstúpil v zmysle § 13 ods. 1 CMP nie je účastníkom konania, na ktorého sa vzťahujú účinky rozhodnutia súdu. Od účastníka konania je hmotnoprávne odlišným subjektom. Nemá námietky k právomoci súdov Slovenskej republiky.

4. Kolízny opatrovník maloletého dieťaťa ponechal rozhodnutie na posúdenie Krajskému súdu v Banskej Bystrici.

5. Okresná prokuratúra Brezno k vyjadreniu kolízneho opatrovníka maloletého poukázala na to, že kolízny opatrovník vo vyjadrení neuvádza žiadny právny názor na rozhodnutie súdu, ani k argumentom odvolateľky.

6. Navrhovateľka vo vyjadrení k vyjadreniu kolízneho opatrovníka zdôraznila, že maloletý celý život prežil na Slovensku a až v októbri 2015 sa odsťahoval do Y., kde nemôže vydržať, odmieta chodiť do školy, má z toho striedavé záchvaty zúrivosti a depresie a pre ňu je nezvládnuteľný. Maloletý má podstatnú väzbu k Slovensku, nie k Y., kde je prakticky z donútenia a nenávidí to tam. Maloletý a jeho rodičia sú štátnymi príslušníkmi Slovenskej republiky. Všetci účastníci tohto súdneho konania jednoznačne prijali právomoc súdov Slovenska a dožadujú sa, aby vo veci rozhodli slovenské súdy, čo je v najlepšom záujme maloletého. Súd prvej inštancie vôbec nebral do úvahy výnimky, podľa ktorých by mal právomoc. Navrhovateľka využíva každú príležitosť, aby bola s maloletým na Slovensku, Okresný súd Brezno pred rokom rozhodoval o zverení maloletého do náhradnej osobnej starostlivosti, najlepšie teda pozná konkrétne okolnosti a pojednávanie by sa konalo v jazyku, ktorému maloletý rozumie, čo je v jeho záujme.

7. Navrhovateľka v replike k vyjadreniu Okresnej prokuratúry Brezno k odvolaniu uviedla, že z vyjadrenia tohto orgánu nebadá snahu vec riešiť v najlepšom záujme maloletého. Súd prvej inštancie nebral do úvahy ustanovenia Nariadenia, ktoré zakladajú právomoc aj slovenského súdu vo veci rozhodnúť, k čomu sa prokuratúra nevyjadřila. Je potrebné brať do úvahy konkrétne okolnosti prípadu, snahu pomôcť vec skutočne riešiť v najlepšom záujme maloletého, ktorý je v rizikovom veku XX rokov a má nevyzpytatelné správanie.

8. Okresná prokuratúra Brezno vo vyjadrení k vyjadreniu navrhovateľky zotrvala na názore, že rozhodnutie súdu prvej inštancie je vecne správne a zákonné, v súlade s platnou právnou úpravou. Vzhľadom na naliehavosť prípadu má za to, že do úvahy prichádza aplikácia článku 20 Nariadenia. Naliehavosť situácie vyplýva zo správania maloletého a z neho prameniacych obáv z možných tragických následkov, keď navrhovateľka popisuje situáciu ako kritickú. Skutočnosť, že sa maloletý pravidelne dočasne zdržuje na území Slovenskej republiky (počas prázdnin, pravidelné návštevy rodiny), ktorá vyplýva z vyjadrenia navrhovateľky, má za následok, že ho možno považovať za dieťa, ktoré je na jeho území.

9. Podaním doručeným súdu prvej inštancie 22. 08. 2017 navrhovateľka oznámila, že matka maloletého má pobyť v F., kde má I. v samostatnej izbe vytvorené primerane vhodné podmienky. I. je pri mame na prázdninách, je spokojný, že je s mamou a na Slovensku. V záujme dieťaťa je nevyhnutný pobyt s matkou a vzdelávanie v slovenskej škole. Požiadala o zohľadnenie skutočnosti, že od 01. 09. 2017 je dieťa odhlásené z Y. koly aj z trvalého pobytu v Y. a prihlásené v ZŠ v F..

10. Kolízny opatrovník maloletého podaním zo 04. 09. 2017 oznámil, že maloletý I. sa v čase letných prázdnin zdržiaval u svojej matky, u ktorej sú bytové a sociálne podmienky vhodné pre jeho zdravý všestranný vývin. Matka maloletého prejavila záujem o zabezpečovanie osobnej starostlivosti o dieťa. Maloletý aktuálne udržiava väzby na Slovensku a nie je dôvod pre neprijatie právomoci súdov Slovenskej republiky. Navrhol, aby súd Slovenskej republiky zrušil náhradnú starostlivosť a rozhodol o zverení dieťaťa do osobnej starostlivosti matky. K podaniu pripojil správu o prešetrení pomerov zabezpečenú Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny F. dňa 16. 08. 2017 v mieste bydliska matky, z ktorej vyplýva, že matka spolu so svojím priateľom a maloletým I. býva v 3-izbovom byte v podnájme v F.. Nájomná zmluva je uzavretá na neurčitú dobu. Byt je kompletne zariadený, udržiavaný v čistote a poriadku, maloletý I. má k dispozícii vlastnú pekne zariadenú detskú izbu, prispôsobenú jeho veku a potrebám. Matka pracuje ako U. J. na zmeny vo B., ale svoj pracovný čas si vie prispôbiť potrebám maloletého. Jej partner je zamestnaný. Matka uviedla, že mal. I. býva v ich domácnosti od začiatku školských prázdnin, približne po dvoch týždňoch mu navrhovateľka priniesla z Y. veci na oblečenie a školské potreby. Matka uviedla, že sa o syna riadne stará a dieťa má dobrý vzťah s ňou aj s jej priateľom. I. sa vyjadril, že chce zostať bývať s matkou v F.. Maloletý I. v pohovore vykonanom bez prítomnosti matky uviedol, že u matky je od začiatku školských prázdnin, dovtedy býval v Y. u R. W. Q. S.. Uviedol, že v Y. je to dosť ťažké, hlavne škola. Je pravda, že tetu neposlúchal, od septembra by mal navštevovať X. ročník ZŠ v F.. Do Y. sa nechce vrátiť. U mamy mu je dobre, riadne sa o neho stará, varí, perie, upratuje, on jej pomáha, dobre si rozumie s mamou aj s jej priateľom, ktorého oslovuje Q.. Keď má Q. čas a nie je v práci, chodia si spolu zahrať futbal. Má kamaráta, s ktorým sa spoznal v zariadení S. v K.. Od tej doby si píše, údajne je z F.. So svojím otcom X. V., ktorý býva v O., sa I. stretáva veľmi málo, sú spolu v telefonickom kontakte. Maloletý I. počas celého pohovoru pôsobil kľudne a spokojne, na otázky odpovedal spontánne. Zo šetrenia vykonaného v rodine matky možno usúdiť, že má toho času vytvorené vhodné bytové, sociálne a ekonomické podmienky pre riadny psychický a fyzický vývin maloletého I..

11. Matka maloletého podaním z 25. 10. 2017 uviedla, že v F. podala žiadosť o zverenie maloletého I. V. 31. 08. 2017. Poďakovala manželovi, že súhlasil, aby I. žil s ňou. Dieťa býva s ňou v F., kde navštevuje ZŠ. Vie, že v Y. to I. nezvládalo.

12. Otec maloletého podaním zo 14. 09. 2017 okresnému súdu oznámil, že bol v kontakte s I. aj s navrhovateľkou - W. W. Q. S.. Vedel o narastajúcich ťažkostiach maloletého v Y. škole aj doma. Dieťa nezvládalo učenie v K. jazyku, vedenie školy nedoporučovalo pokračovať v učení na tamjšej škole a navrhlo, aby I. navštevoval školu v materskom jazyku. Popri ťažkostiach v škole mal veľmi zhoršené správanie aj doma - ignorácie, depresia, agresivita. Vie, že I. matka poskytla vhodné bývanie aj ostatné zabezpečenie a súhlasil, aby bol I. po rokoch s matkou, čo je jeho dlhodobá túžba. Poukázal na to, že maloletý je prihlásený k trvalému pobytu v F., kde žije so svojou matkou. Žiadal, aby to bolo oficiálne potvrdené súdom Slovenskej republiky. S poukazom na článok 12 ods. 3 Nariadenia otec maloletého prijal právomoc súdov Slovenskej republiky.

13. Navrhovateľka podaním doručeným okresnému súdu 14. 09. 2017 uviedla, že na vysvedčení maloletého je uvedené, že nakoľko nezvláda učenie v K. jazyku, vedenie školy neodporúča ďalej pokračovať v učení na tamjšej škole a navrhuje, aby mal. I. z dôvodov všestranného rozvoja osobnosti navštevoval školu v materskom jazyku. Popri vedomostnom úpadku zaznamenali u I. aj viacstupňové zhoršenie správania, nezvládanie pokynov a učiva v K. jazyku, čo vyúsťovalo do nekontrolovateľného narúšania vyučovacieho procesu. To sa psychicky odrazilo aj na striedavých depresiách a zúrivosti v jeho správaní v škole aj doma. Matka dieťaťu poskytla vhodné bývanie aj ostatné podmienky pre jeho ochranu a rozvoj. Pripojila osvedčenie o štátnom občianstve maloletého aj kópiu potvrdenia riaditeľa ZŠ F., v ktorej maloletý začal v školskom roku 2017/2018 navštevovať X. triedu (opakuje ročník druhýkrát na odporúčanie vedenia školy v Y.). S poukazom na článok 12 ods. 3 Nariadenia navrhovateľka prijala právomoc súdov Slovenskej republiky.

14. Z fotokópie potvrdenia vystaveného Základnou školou, B. XXX/X, F. dňa 11. 09. 2017 vyplýva, že maloletý I. V. je v školskom roku 2017/2018 žiakom X. triedy.

15. Podľa fotokópie návrhu doručeného Okresnému súdu Galanta 31. 08. 2017 matka maloletého navrhla zverenie maloletého I. V. do jej osobnej starostlivosti. Z fotokópie rozhodnutia ZŠ, B. XXX/X, XXX XX F., zo dňa 04. 09. 2017 vyplýva, že riaditeľ školy rozhodol o prijatí I. V., nar. XX. XX. XXXX, na základnú školu s nástupom od 04. 09. 2017 v školskom roku 2017/2018, kde bude navštevovať X. ročník.

16. Pri skúmaní podmienok odvolacieho konania odvolací súd zistil, že súd prvej inštancie v uznesení napadnutom odvolaním poskytol poučenie, podľa ktorého odvolanie voči prvému výroku obsahujúcemu vyhlásenie okresného súdu, že nemá právomoc konať o návrhu na zrušenie náhradnej osobnej starostlivosti maloletého I. V., nar. XX. XX. XXXX, nie je prípustné. Formálne takéto poučenie zodpovedá doslovnému zneniu § 357 CSP. Takéto poučenie by však znamenalo prípustnosť odvolania len voči výroku o zastavení konania a voči výroku o náhrade trov konania, takže odvolací súd by mohol preskúmať a rozhodnúť iba o týchto dvoch výrokoch, pričom prvý výrok by odvolaciemu prieskumu nepodliehal bez ohľadu na jeho výsledok (teda ani v prípade zmeny alebo zrušenia výroku o zastavení konania). V prejednávanej veci treba mať na zreteli, že ide o konanie s cudzím prvkom, v ktorom je okrem vnútroštátnej právnej úpravy potrebné aplikovať aj Nariadenie. Dôvodom zastavenia konania okresným súdom bol nedostatok právomoci vo veci konať. Článok 17 Nariadenia súdu ukladá povinnosť aj bez návrhu vyhlásiť, ak sú splnené všetky podmienky, že nemá právomoc vo veci konať. V prípade aplikácie slovenskej právnej úpravy sa nedostatok právomoci na konanie samostatným výrokom nedeklaruje, konanie sa jednoducho iba zastaví. Z procesného hľadiska, vychádzajúc z aplikácie čl. 17 Nariadenia a § 9 a §161 ods. 2 CSP je nevyhnutné považovať vyhlásenie súdu o nedostatku právomoci vo veci konať a výrok o zastavení konania za výroky navzájom prepojené (v niektorých prípadoch je vyhlásenie súdu o nedostatku právomoci konať súčasťou výroku o zastavení konania), preto ich správnosť odvolací súd preskúmal bez ohľadu na obsah poučenia poskytnutého okresným súdom.

17. Odvolací súd po zistení, že odvolanie podala včas účastníčka konania proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné (§ 355 ods. 2, § 357 písm. a) a § 362 ods. 1 CSP), preskúmal napadnuté uznesenie (§ 65, § 66 CMP) a bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario v spojení s § 177 ods. 2 písm. c) CSP) dospel k záveru, že odvolanie je dôvodné, preto napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (§ 389 ods. 1 písm. a) CSP). Odvolací súd sa nestotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie, ktorý skutočnosti rozhodné pre posúdenie veci (právomoci súdu na konanie) neposudzoval zo všetkých hľadísk daných právnou úpravou a nezistil v úplne dostatočnom rozsahu.

18. Podľa bodu 12 recitálu Nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003 z 27. novembra 2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1347/2000 (známeho aj ako Brusel II bis) kritériá právomoci vo veciach rodičovských práv a povinností, upravené týmto nariadením, sú tvorené tak, aby zodpovedali najlepšiemu záujmu dieťaťa, najmä kritériu blízkosti. To znamená, že právomoc by mal mať v prvom rade členský štát obvyklého pobytu dieťaťa, s výnimkou určitých prípadov zmeny pobytu dieťaťa alebo v dôsledku dohody medzi nositeľmi rodičovských práv a povinností.

19. Podľa článku 8 ods. 1 Nariadenia Brusel II bis súdy členského štátu majú právomoc vo veciach rodičovských práv a povinností k dieťaťu, ktoré má obvyklý pobyt v tomto členskom štáte v čase začatia konania.

20. Podľa článku 8 ods. 2 Nariadenia Brusel II bis odsek 1 sa uplatňuje s výhradou ustanovení článkov 9, 10 a 12.

21. Podľa článku 12 ods. 3 Nariadenia Brusel II bis súdy členského štátu majú takisto právomoc v otázkach rodičovských práv a povinností aj v iných konaniach, ako sú konania uvedené v odseku 1, ak: a) dieťa má vo vzťahu k tomuto členskému štátu podstatnú väzbu, najmä na základe skutočnosti, že jeden z nositeľov rodičovských práv a povinností má obvyklý pobyt v tomto členskom štáte, alebo že dieťa je štátnym príslušníkom tohto štátu; a b) všetci účastníci konania prijali právomoc súdov výslovne alebo iným jednoznačným spôsobom v čase začatia konania, a ak je to v najlepšom záujme dieťaťa.

22. Podľa článku 3 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa prvoradým hľadiskom pri akýchkoľvek postupoch týkajúcich sa detí, či už vykonávaných verejnými alebo súkromnými zariadeniami sociálnej starostlivosti, súdmi, správnymi alebo zákonodarnými orgánmi, je najlepší záujem dieťaťa. Na najlepší záujem dieťaťa odkazuje Dohovor o právach dieťaťa aj vo svojom článku 18 (rodičovská zodpovednosť). Koncepcia najlepšieho záujmu dieťaťa má zložku hmotného práva, procesného práva a základného výkladového právneho princípu. Hmotné právo zakladá právo dieťaťa na posúdenie jeho najlepšieho záujmu a jeho prvoradé zohľadnenie v situácii, keď sa s cieľom rozhodnúť o danej veci posudzujú rôzne záujmy. Ako konštatuje Výbor pre práva dieťaťa vo Všeobecnom komentári č. 14 (2013) z 29. 05. 2013 o práve dieťaťa na prvoradé zohľadnenie jeho najlepšieho záujmu (č. 3 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa) obsah komplexného pojmu najlepší záujem dieťaťa treba stanovovať podľa konkrétnych prípadov. Najlepší záujem dieťaťa ako pružný a adaptabilný pojem treba prispôbiť a definovať podľa konkrétnej situácie dotknutého dieťaťa, zohľadniť jeho osobný kontext, situáciu a potreby. Najlepší záujem dieťaťa pri jednotlivom rozhodnutí treba určiť vo svetle špecifických okolností situácie konkrétneho dieťaťa. Najlepší záujem dieťaťa musí byť prvoradým hľadiskom pri prijímaní všetkých potrebných opatrení. Posúdenie najlepšieho záujmu dieťaťa je jedinečnou činnosťou, ktorú treba uskutočniť v každom jednom prípade vo svetle konkrétnych okolností každého dieťaťa súvisiacich s jeho individuálnymi charakteristikami akými sú napr. vek, pohlavie, stupeň zrelosti, skúsenosti, telesné, zmyslové alebo intelektuálne postihnutie, sociálny kontext, v ktorom dieťa žije (prítomnosť alebo absencia rodičov, kvalita vzťahov dieťaťa s rodičmi, prostredie, v ktorom dieťa žije z pohľadu bezpečnosti) atď. Do posúdenia najlepšieho záujmu dieťaťa zahŕňame aj jeho názory, identitu, starostlivosť, ochranu a bezpečnosť dieťaťa, jeho zraniteľnosť (zdravotné postihnutie, príslušnosť k menšinovej skupine, štatút utečenca alebo žiadateľa o azyl, obeť násilia, život na ulici, atď.), právo na zdravie, na vzdelanie.

23. Článok 8 ods. 1 Nariadenia zakotvuje zásadu, že právomoc súdov členského štátu v oblasti rodičovských práv a povinností sa určuje podľa miesta obvyklého pobytu dieťaťa v čase začatia konania bez toho, aby vymedzil obsah tohto pojmu. Čisto fyzická prítomnosť dieťaťa v členskom štáte ako subsidiárne pravidlo určenia právomoci vo vzťahu k pravidlu stanovenom v článku 8 Nariadenia nemôže stačiť na určenie obvyklého pobytu dieťaťa. Z ustálenej judikatúry Súdneho dvora Európskej únie vyplýva, že znenie ustanovenia práva spoločenstva, ktoré neobsahuje žiadny výslovný odkaz na právo členských štátov s cieľom určiť jeho zmysel a rozsah pôsobnosti si v zásade vyžaduje autonómny a jednotný výklad, ktorý musí zohľadňovať kontext ustanovenia a cieľ sledovaný príslušnou právnou úpravou (pozri najmä rozsudok z 18. januára 1984, Ekro, 327/82 a zo 6. marca 2008 Nordania Finans et BG Factorings, C-98/07). Aj určenie zmyslu a rozsahu pojmu obvyklý pobyt sa musí vykonať s ohľadom na kontext a cieľ ustanovení Nariadenia. Kritériá právomoci sú konštruované tak, aby zodpovedali najlepšiemu záujmu dieťaťa, najmä kritériu blízkosti. Vo veci C-523/07 Súdny dvor Európskej únie uviedol, že okrem fyzickej prítomnosti dieťaťa v členskom štáte musia byť zohľadnené ďalšie faktory, z ktorých je možné vyvodit', že táto prítomnosť nemá dočasný alebo príležitostný charakter a pobyt dieťaťa odzrkadľuje istú mieru začlenenia do sociálneho rodinného prostredia. Do úvahy treba vziať najmä trvanie, pravidelnosť, podmienky a dôvody pobytu na území členského štátu a presťahovania rodiny do tohto štátu, štátnu príslušnosť dieťaťa, miesto a podmienky školskej dochádzky, jazykové znalosti a rodinné a sociálne väzby dieťaťa v danom štáte. Zámer rodičov usadiť sa s dieťaťom v inom členskom štáte, ktorý sa prejaví určitými hmatateľnými krokmi (napr. kúpa alebo nájom bytu v hositeľskom štáte) môže byť ukazovateľom zmeny obvyklého pobytu. Iným ukazovateľom môže byť podanie žiadosti o pridelenie sociálneho ubytovania na príslušných orgánoch uvedeného štátu. Naopak skutočnosť, že deti sa zdržiavajú v členskom štáte, kde počas krátkeho obdobia vedú kočovný život môže nasvedčovať tomu, že deti v tomto štáte nemajú obvyklý pobyt. Vnútroštátnemu súdu prislúcha, aby v zmysle uvedených kritérií určil miesto obvyklého pobytu dieťaťa. Pojem obvyklý pobyt v zmysle článku 8 ods. 1 Nariadenia treba vykladať tak, že mu zodpovedá miesto, ktoré odzrkadľuje istú mieru začlenenia dieťaťa do sociálneho a rodinného prostredia. Pri určovaní, kde má dieťa obvyklý pobyt, má vnútroštátny súd pamätať na všetky osobitné skutkové okolnosti každého jednotlivého prípadu.

24. Súd prvej inštancie pri svojom rozhodnutí vychádzal zo skutočnosti, že maloletý I. nežil od októbra 2015 na území Slovenskej republiky, teda v čase začatia konania 31. 10. 2016 mal obvyklý pobyt v Y. republike, kde navštevoval tamojšiu základnú školu. Okrem návštevy Y. školy a dĺžky pobytu maloletého v Y. republike však neskúmal (v súčinnosti s orgánom medzinárodnoprávnej ochrany detí a mládeže, alebo v súčinnosti s kolíznym opatrovníkom) naplnenie ďalších atribútov umožňujúcich zistenie skutočného obvyklého pobytu maloletého I. v čase začatia konania (pravidelnosť, podmienky a dôvody pobytu na území členského štátu, nepresťahovanie sa celej rodiny (teda aj otca a matky maloletého

I.) do Y., štátnu príslušnosť dieťaťa, riadne plnenie školskej dochádzky (nielen dochádzku do školy, ale aj správanie maloletého v škole, jeho začlenenie do školského kolektívu, zvládanie školského učiva na požadovanej úrovni), jazykové znalosti a rodinné a sociálne väzby dieťaťa, frekvenciu a dĺžku jeho pobytov na Slovensku).

25. Súd prvej inštancie bude v ďalšom konaní pri určení právomoci na konanie pamätať aj na najlepší záujem maloletého I., ktorý je nielen podľa bodu 12 Nariadenia, ale aj podľa článku 3 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa prvoradým hľadiskom pri akýchkoľvek postupoch týkajúcich sa detí. Neopomenie tiež, že rodičia maloletého aj navrhovateľka prejavili vôľu podrobiť sa právomoci súdov SR. U navrhovateľky je táto vôľa zrejmá z jej správania (podanie návrhu na slovenský súd, obsah odvolania), u otca a matky z ich prvých podaní, ktoré mali možnosť realizovať voči súdu.

26. Odvolací súd len stručne pripomína, že oprávnenie dané prokurátorovi v § 13 CMP je vyjadrením jeho poslania vystupovať ako orgán ochrany práva v konaniach vyžadujúcich zvýšenú právnu ochranu (teda aj v konaniach týkajúcich sa ochrany maloletých detí). Podľa dôvodovej správy k tomuto ustanoveniu zákona je jeho účasť v civilnom súdnom konaní posilnená návrhovými aj vstupovými oprávneniami a aj inštitútom dovolania generálneho prokurátora. Aj keď je prokurátor hmotnoprávnym subjektom odlišným od účastníka konania, pri plnení tohto poslania má k dispozícii rovnaké právne prostriedky ako účastníci konania.

27. V novom rozhodnutí súd prvej inštancie rozhodne aj o náhrade trov odvolacieho konania (§ 396 ods. 3 CSP).

28. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Banskej Bystrici, ako súdu odvolacieho, pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) CSP (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 CSP nie je prípustné, ak

a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie nie je prípustné proti rozsudku, ktorým sa vyslovilo, že sa manželstvo rozvádza, že je neplatné alebo že nie je a proti uzneseniu v konaní o návrat maloletého do cudziny vo veciach neoprávneného premiestnenia alebo zadržania (§ 76 CMP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (t.j. ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpis) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie ani na základe výzvy na plnenie (§ 379 ods. 1 a 2 CMP), môže mu súd uložiť pokutu do 1.000,- Eur (§ 382 ods. 1 CMP), rozhodnúť o zastavení výplaty rodičovského príspevku a prídavku na dieťa a príplatku k prídavku na dieťa (§ 383 ods. 1 CMP) alebo odňať maloletého tomu, u koho podľa rozhodnutia nemá byť a postarať sa o jeho odovzdanie tomu, komu bolo podľa rozhodnutia zverené, alebo tomu, komu rozhodnutie priznáva právo

na styk s maloletým po obmedzený čas, alebo tomu, kto je oprávnený neoprávnene premiestneného alebo zadržaného maloletého prevziať (§ 386 ods. 1 CMP) a to všetko aj bez návrhu (§ 376 ods. 2 CMP).